HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הלכה מחזירין את השבר. סבירא ליה לשמואל מחזירין תנן: **אדא דיינא.** מנשטר"ל ממונה: **גרביה.** קם בגדו עד שיבא: **אתא.** רבה אשכחיה לרב יהודה כו': **הא תנא דידן.** ממקומנו הוא ולא שמענו זאת מפיו על הנה: **ולאו בדינא גרבתיך.** בתמיה. שאילו לא בתת לא למדנו: **שניא ליה ידיה.** נשמעת ידו ממקומה. אשולשיינ"ר בלע"ז: **הכי מאי.** היה עושה בעניינים הרבה ושואל: **בחדא מחיתא מחיתנהו.** באריגה אחת אריגתו[ד]: **הילא דאיתמר.** דמתניתין לאו דוקא תנן איתמר:

הדרן עלך חבית

שואל. שלא יאמר הלויני. מפרש בגמרא: **שחל להיות בשבת.** ולא נזכר מע"ש לקנות: **נאחר יו"ט.** ליום שליש: **גמ' הלויני.** משמע לזמן מרובה וקיי"ל במסכת מכות (דף ג:) סתם הלואה ל' יום ואתי מלוה זה לכתוב על פנקסו כך וכך הלויתי כדי שלא ישכח: **א"ל וכיון דבחול נמי זימנין דבעי למימר הלויני ואמר השאילני ולא קפיד עליה.** והוא הלואה: **בשבת נמי.** כי אמר השאילני סבר להלואה היא ואתי למכתב ומאי היכר איכא: **ה"ג א"ל בשבת כיון דהשאילני שרו ליה רבנן הלויני לא שרו ליה מינכרא מילתא ולא אתי למכתב: אמרו רבנן.** במסכת ביצה[ה]: **כל למה דאפשר לשנויי משנינן.** דלמרינן[ו] המביא כדי יין לא יביאם בסל ובקופה כו':

בגכתמא

שואל [ג] אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן ובלבד שלא יאמר לו [ד]הלויני וכן האשה מחבירתה בכרות ואם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו ועושה עמו חשבון לאחר שבת וכן ערב פסח בירושלים שחל להיות בשבת מניח טליתו אצלו ונוטל את פסחו ועושה עמו חשבון לאחר יום טוב: **גמ'** א"ל רבא בר רב חנן לאביי מאי שנא השאילני ומאי שנא הלויני אמר ליה השאילני לא אתי למיכתב הלויני אתי למיכתב והא כיון דבחול זימנין דבעי למימר ליה הלויני וא"ל השאילני ולא קפיד עילויה ואתי למיכתב בשבת נמי אתי למיכתב א"ל [ה](בחול דלא שנא כי א"ל הלויני ל"ש כי א"ל השאילני לא קפדינן עילויה אתי למיכתב) בשבת כיון דהשאילני הוא דשרו ליה רבנן הלויני לא שרו ליה מינכרא מילתא ולא אתי למיכתב [ו]א"ל רבא בר רב חנן לאביי מכדי אמרו רבנן [ה]כל מילי דיום טוב כמה דאפשר לשנויי משנינן הני נשי דמליין חצבייהו מיא מ"ט לא משנין [ו]משום דלא אפשר היכי לעבדי דמליין בחצבא רבא לימלו בחצבא זוטא הא קא מפשו בהילוכא דמליין בחצבא זוטא לימלו בחצבא רבא קא מפשו במשוי ניפרוס

בידים משום שינוי ואפילו אינו להקל מ"מ שינוי הוא ואינו מרבה טורח בשינוי דדרו באכפא ניפרוס סודרא קל הוא ואינו מכביד ושינוי בעלמא הוא ולהנני עד כאן לשונו ומשמע מתוך פירושו דכל אלה משוי אחד להם בשוה ואין זה נושא יותר אלא שנושא משאו בעניין אחר ממה שהיה רגיל וזה דחקו שאם נפרש שכל אלו ממעטים משאם מאשר היו רגילים לשאת קשיא הא דאמר בסמוך (ד) מפשי בהילוכא משמע מפירושא דאגרא נושאים שני בני אדם שפיר במוט בשנים ויש בו משוי שני בני אדם שנושאים כל מה שרגילין לשאת בדיגלא ודיגלא היא משוי שני בני אדם כדמשמע בגבא מציעא בס"פ השוכר את האומנים (דף פג.) וקשיא לר' דהתם משמע נמי דאגרא אין בו משוי לשני בני אדם דאמר התם דדרו באגרא ואיתבר משאם פלגא מ"ט נפיש לחד וזוטר לתרי ודמי לפשיעה ודמי לאונס בדיגלא משאם כולה' משמע דלא הוי זוטר לתרי ונראה דאגרא לשון אדם אינו נראה עובדא דחול כמו דיגלא ומשום הכי דדרו בדיגלא לידרו באגרא ואע"פ שמפיס בהילוכא יכול לשנות כיון שאינו נראה כל כך עובדא דחול והשתא אתי שפיר דדרו באגרא לידרו באכפא אע"פ שבוודאי מרבה במשאו הוא בנושא בידים המוט מכשנושאו על כתיפו מ"מ כיון שאינו נראה עובדא דחול כמו אגרא יכול לעשות כעין שמלינו גבי בהמה מסוכנת דתנן בביצה (דף כה.) שחטה בשדה לא יביאנה במוט אלא מביאה בידו אבריס אבריס ותנן נמי (דף כט: ושם) בהמביא כדי יין לא יביאם בסל ובקופה אלא מביא הוא על כתפיו או לפניו אלמא הני אע"ג דמפשי בהילוכא[א] כיון שאינו עושה כל כך כדרך שעושה בחול[ב] יש לו לשנות[ג] והיא דבסמוך דמליין בחצבא זוטא ודמליין בחצבא רבה תרווייהו עובדא דחול ובעניין שנושאים זה נושאים זה הלכך אין לו לשנות לא להקל ולא להכביד כדפי' טעמא ובהיא דלעיל ברים מפנין (דף קכז.) לא שייכא עובדא דחול שאינו מטלטל אלא בבית מזוית לזוית.[ד] מ"ר. ובהיא דשחטה בשדה פירש ברים מפנין (ג"ז שם) בע"א וכמו שפירש כאן עיקר ועוד קשה לי לפי' הקונטרס דדרו באכפא אמאי ניפרוס סודרא עליה הוה ליה למימר לידרו באגרא כיון שאינו משנה להכביד יותר מאכפא כמו שמשמע נמי מתוך פירושו ולפירוש רבי אתי שפיר:

ניפרוס

מסורת הש"ס

ה) [ברכות כד. וש"נ], ב) רש"ל מ"ז, ג) [לעיל קכח: וש"נ ביצה ב. ע"ש, ד) [עי' פרש"י מולין נח:], ה) [דף ב.], ו) [ביצה כט:], ז) [וע' תוספות שם ד"ה טליתן],

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא יטרפס בלגן (אבל רוחץ) תל"מ וז"ב ס"ל אבל טובל: (ב) תוס' ד"ה שאל וכו' דסתם שאלה נמי ל' יום: (ג) בא"ד היה חייב להחזיר אלא דעבידי: (ד) ד"ה אתקין וכו' דאמר בסמוך הא קא מפשי בהילוכא:

גליון הש"ם

מתני' שואל אדם מחבירו. עי' בירושלמי פ"ח דשביעית על מ"ד הוסף בר"ש שם:

רבינו חננאל

הלכה מחזירין את השבר. רבה בר בר חנא לא על לפירקיה דרב יהודה, שדריה לאדא דיילא א"ל זיל גרר ביה, אזל גרביה. פירוש ה)משכיהו והביאהו מלשון פרץ נחל מעם גר, כלומר הכריחהו, כדגרסינן בפרק בנות כותים נידות מערסתן שילא בר אבינא עבד עובדא כרב, כי קא ניחא נפשיה דרב א"ל לרב אמי זיל צנעיה ואי לא צאית (גרדיה) [גרדיה], הוא סבר גרדיה א"ל, ופי' הכהו וכו'. מי שנפרקה ידו או רגלו, פי' שף מבוכניה, לא יטרפס בצונן אבל רוחץ כדרכו ואם נתרפא נתרפא. ורב אויא דשנייא ליה ידיה והיה אומר לרב יוסף ומראה בידו אם יעשה בידו כך או כך מותר או אסור, עד שהיה מראה לו כדי שיראהו מה שהתירו חכמים הזורה ידו, למקומה ונתרפא.

הדרן עלך חבית

פרק עשרים ושלש

שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן ובלבד שלא יאמר לו הלויני כו'. ואוקימנא דחיישינן שמא יכתוב. ג) וכיון שאם יאמר לו הלויני גוערין בו ואומרין לו אסור לומר כן ביום שבת, לשון הלואה מינכרא מילתא ולא אתי למכתב. וכיון שהזכיר א"ל רבא בר רב חנן לאביי נסיב להא דא"ל

ה) עיין בערוך השלם ערך גרב ה'.

ג) אינו מובן לכאורה ואולי דהיא לו גיר' הספרים בגמרא המוסגר בחלי לגנה והוכא בתי' הרשב"ם כאן ומפרש דכיון דהשאלה הוא דבשבת כיון שאם יאמר הלוני קפדינן עלויהי יש לו היכירא ולא אתי למכתב מלשון שאלה וכו' ודו"ק.

עין משפט נר מצוה

נו א טוש"ע או"ח סימן שכח סעיף מז:

נז ב שם סעיף ג:

א ג ד מיי' פכ"ג מהל' שבת הלכה יב סמג לאוין סה טור שו"ע או"ח סימן שז סעיף יא:

ב ה מיי' פ"ה מהלכות י"ט הלכה ח ב סמג לאוין עה טוש"ע או"ח סימן תקי סעיף ח:

ג ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף י וסימן שכג סעיף ה:

לעזי רש"י

מנשטר"ל [מינישטרי"ל]. פקיד. שוטר. אשולשיינ"ר [אישלרישיי"ר]. לנקוע.

מוסף רש"י

איתפח. נתרפא (ב"מ פז. מנהדרין קב:). **בחדא מחתא מחיתנהו.** וכי באריגה אחת מרגתם לכולם, לשון עובד ממי (שמות לגו כב תרגום של מעשה אורג) דתיקון דבר קרו לו אינשי אריגה, שמקדר לת דברין (חולין נח: וכעי"ז פסחים מב.).

הדרן עלך חבית

מוסף תוספות

א. נמי. תוס' הרא"ש. ב. דסתם הלואה ל' יום ואי תבע לי' תוך ל' יום לא עול"ם אבל שאלה. תוס' הרא"ש. ג. דהדרא בעינא. תוס' רי"ד. [ו]למה ליה לעכובי ביה עד ל' יום. ריטב"א. ד. כשאינו מטיל בה ציצית לא אתי לידי חשדא דמימר. רשב"א. ה. הא לבתר מכאן אתי לידי חשדא ולעולם המשאיל סתם אין לו זמן. רשב"א. ו. [והוא] רואה אותה, לא חייש לשכחה. רשב"א. ז. (ד)חייש לשכחה. רשב"א. ח. דהו"ל למימר 'הלויני'. מי' הר"ן. ט. אבל לעולם כשם שסתם הלואה ל' יום כך סתם שאלה ל' יום. מי' הר"ן. י. דפשיעה לגמרי היא. תוס' הרא"ש. יא. משום טרחא יתירא לא קפדינא. תוס' ביצה כט: ד"ה המביא. יב. עדיף טפי לאפושי בהלוכא. תוס' ביצה כט: ד"ה המביא. יג. כי היכי דלא לתחזי דעביד כעובדי דחול. תוס' ביצה כט: ד"ה המביא. יד. ולכך קאמר למעוטי בהלוכא עדיף טפי משום טרחא יתירא. תוס' ביצה כט: ד"ה המביא.